

NORGES HØYESTERETT

Den 13. mai 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Noer og Bull i

HR-2020-1013-U, (sak nr. 20-066829SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Christopher Hestnes Andresen)

mot

X kommune (advokat Bjørn Morten Litveit Hansen)

B (advokat Mads Wallerheim)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til behandling av en anke etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd i en sak med krav om fastsettelse av økt samvær.
- (2) A og B har sammen datteren C, født 00.00.2016. I januar 2017 ble C plassert i beredskapshjem hos sin farmor og farfar. De ble senere godkjent som fosterhjem, og C bor fortsatt sammen med dem. Ved Fylkesnemnda for barnevern og sosiale sakers vedtak 28. mars 2017 ble omsorgen for C overført til det offentlige. Samvær mellom C og hver av foreldrene ble satt til seks ganger per år, til sammen tolv samvær.
- (3) I juni 2019 fremmet A krav om tilbakeføring og subsidiært fastsettelse av samvær for fylkesnemnda. Tilbakeføringskravet ble senere trukket, og saken gjaldt kun fastsettelse av samvær.
- (4) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Z fattet 6. september 2019 vedtak med følgende slutning:
  - «1. A gis rett til samvær fire ganger per år à to timer med C, født 00.00.2016, jf. barnevernloven § 4-19 annet ledd.
  2. Barneverntjenesten bestemmer tid og sted for samværet, og har rett til å ha tilsyn.»
- (5) A begjærte rettslig overprøving av vedtaket.

(6) Ofoten tingrett avsa 10. januar 2020 dom med slik domsslutning:

«Fylkesnemndas vedtak 6.9.2019 stadfestes.»

(7) A anket dommen og Hålogaland lagmannsrett traff 17. mars 2020 beslutning med slik slutning:

«Det gis ikke samtykke til at anken fremmes.»

(8) A har anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett. Det er anført at lagmannsretten uriktig har kommet til at vilkåret i tvisteloven § 30-10 tredje ledd bokstav c ikke er oppfylt. Nyere avgjørelser fra Høyesterett har betydning for fastsettelsen av samværet i denne saken, jf. særlig HR-2020-661-S. Avgjørelsen viser blant annet at tingrettens rettslige utgangspunkt for fastsettelsen av samvær var feil.

(9) B og X kommune har hovedsakelig anført at tingrettens samværsfastsettelse er grundig og godt begrunnet. Lagmannsrettens vurdering av vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd var riktig.

(10) B har inngitt tilsvaret og sluttet seg til kommunens syn på saken.

(11) Høyesteretts ankeutvalgs kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling. Dette omfatter blant annet om de lovbestemte vilkårene for ankebehandling i lagmannsretten er oppfylt. Ved denne prøvingen har utvalget full kompetanse.

(12) Dersom noen av ankevilkårene er oppfylt, hører spørsmålet om det skal gis anketillatelse for hele eller deler av saken under lagmannsrettens skjønn. Høyesteretts kompetanse er da begrenset til å prøve om skjønnet og den begrunnelse som eventuelt er gitt for dette, er forsvarlig, jf. blant annet HR-2017-776-A avsnitt 27 og 57. Som ledd i prøvingen av lagmannsrettens beslutning må ankeutvalget vurdere om tingrettens saksbehandling, herunder dens beslutningsgrunnlag og begrunnelse, medfører at det kan foreligge en krenkelse av retten til familieliv etter Grunnloven § 102 eller Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 dersom tingrettens dom blir stående som endelig avgjørelse i saken, jf. HR-2020-661-S avsnitt 61.

(13) Ankeutvalget peker på at når det som her er tale om å ta stilling til om vilkårene etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c er oppfylt – at det er vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse – vil lovanvendelse og skjønnsutøvelse i praksis gli noe over i hverandre.

(14) I storkammeravgjørelsen HR-2020-661-S avsnitt 85 og 86 fremhevet Høyesterett følgende om norsk rettspraksis i barnevernssaker:

«(85) I norske avgjørelser ligger hensynet til familieband en del ganger mer som en underforstått og delvis ikke uttalt forutsetning, mens hensynet til barnets beste trer tydeligst frem, selv om Høyesterett i sine avgjørelser som nevnt har understreket betydningen av de familiemessige band.

(86) Strand Lobben-dommen illustrerer betydningen av at også en slik underliggende forutsetning om hensyn til familieband – både for foreldrene og for barnet – er godt synlig i begrunnelsen fra barnevernet, fylkesnemndene og domstolene. I den

enkelte sak må det komme tydelig frem at disse hensynene er vurdert, og hvilken vekt de er tillagt ved avveiningen mot forhold på barnets hånd. I Strand Lobbendommen avsnitt 220 sies det at EMD er fullt ut klar over den fundamentale betydning hensynet til barnet har i beslutningsprosessen («is fully conscious of the primordial interest of the child in the decision-making process»), men samtidig at saksbehandlingen må vise at det er foretatt en reell avveining («a genuine balancing exercise») mellom hensynet til barnet og dets biologiske familie.»

(15) I avsnitt 125 i storkammeravgjørelsen gis det uttrykk for at det ved fastsettelse av samvær ikke skal legges opp til ensartede og generelle vurderingsnormer, men at det må foretas en konkret vurdering ut fra barnets beste. Det gjelder også når det er tale om langtidsplasseringer.

(16) I denne saken var selve omsorgsovertakelsen ikke angrepet for tingretten. Det var bare tale om å fastsette omfanget av mors samvær med barnet. Tingretten la følgende til grunn:

«Omsorgsovertakelsens formål og antatte varighet vil da bli sentrale momenter, og normalt tilsier langvarige plasseringer færre samvær, enn når det er tale om korttidsplassering, jf. forarbeidene til barnevernloven og Rt. 2012 s. 1832 med henvisning til NOU 2000:12 side 211. Ifølge HR-2017-2015 A vil det ved vurderingen av samvær skilles mellom midlertidig plassering og langtidsplassering, jf. også Rt-2012-1832 avsnitt 31. Ved en langvarig plassering av barnet er formålet med samvær at barnet skal ha et kjennsksforhold til de biologiske foreldrene, som kan gi en «kognitiv/intellektuell forståelse» av hvem disse er, ikke å skape eller opprettholde en følelsesmessig tilknytning. Som ledd i den konkrete vurdering vil barnets reaksjoner på samvær også måtte hensyntas. ... Retten viser også til HR-2017-2015-A særlig avsnitt 44 flg. og med de videre henvisninger som der fremkommer. Dersom det er snakk om langvarig plassering, der det ikke er aktuelt med en tilbakeføring, er det vanlige ifølge Høyesteretts praksis dagssamvær tre til seks ganger i året, selv om unntak gjøres, jf. ...»

(17) Etter ankeutvalgets mening blir dette en for skjematisk tilnærming til samværsfastsettelsen, jf. HR-2020-661-S avsnitt 125.

(18) I sin konkrete vurdering kom tingretten til at fire samvær i året for mor – i tillegg til seks for far – ville være til barnets beste sett i lys av de spesielle behov som barnet har. Tingretten viser til at den sakkyndige hadde uttalt at det var vanskelig å si noe sikkert om det ville være forskjell på fire eller seks samvær pr. år, men at ett samvær i måneden (seks for mor og seks for far) kunne bli for mye. Det er imidlertid ikke klart om det da var tatt hensyn til barnevernets plikt til veiledning, og til at mor var positiv til dette. Om selve samværene skriver tingretten at de «for så vidt har vært gode». Reaksjoner som kom i etterkant av noen av samværene, har vært av samme karakter som når andre har vært på besøk. Ankeutvalget savner etter dette «den reelle avveining» av barns og foreldres interesser som Høyesterett understreket betydning av i HR-2020-661-S avsnitt 86.

(19) Ankeutvalget mener etter dette at det heftet vesentlige svakheter ved tingrettens dom, og at lagmannsretten skulle ha kommet til at vilkåret etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c var oppfylt. Lagmannsretten beslutning må derfor oppheves.

(20) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Ragnhild Noer
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)